

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙ ДЛЯ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто методику оцінки інвестиційної привабливості підприємств і її вплив на структуру капіталовкладень.

The aim of this paper is to consider procedure of the estimation of the investment attractive and its influence on the structure of the capital spending.

Постановка проблеми. Деякі аспекти інвестиційного аналізу отримали глибоку і всебічну розробку в дослідженнях відомих зарубіжних економістів[6,8]. Але, оскільки в країнах з розвинутою ринковою економікою інвестування здійснюється в основному за допомогою інструментів і механізмів фондового ринку, виникає необхідність розробки методики оцінки інвестиційної діяльності на основі дослідження реалій економічного функціонування, набутого досвіду діяльності вітчизняних інвесторів і можливостей адаптації західного інструментарію інвестиційного аналізу до українських умов. Оцінка ефективності використання інвестованого капіталу проводиться шляхом зіставлення грошового потоку, що формується в процесі реалізації інвестиційного проекту й вихідної інвестиції. Проект признається ефективним, якщо забезпечується повернення вихідної суми інвестицій і необхідна прибутковість для інвесторів, що надали капітал[4].

Оцінка ефективності інвестицій є найбільш відповідальним етапом ухвалення інвестиційного рішення, від результатів якого значною мірою залежить ступінь реалізації мети інвестування. Прийняття рішень щодо доцільності вкладення інвестиційних коштів має базуватися на відповідних економіко-математичних моделях, які в Україні на сьогоdnішньому етапі розроблені недостатньо. Тому важливо розглянути існуючі методичні підходи до оцінки ефективності інвестицій і визначити можливості їхнього застосування з метою раціонального вибору варіантів інвестування.

Вирішення проблеми підвищення ефективності інвестування, незалежно від конкретної форми інвестицій, тісно пов'язане з аналізом можливостей інвестора щодо мобілізації власних і позикових джерел, інвестиційної привабливості зовнішнього середовища, вибору об'єктів інвестування з метою визначення прийняттого рівня ризику при досягненні необхідної прибутковості. Це приводить до потреби розробити комплексну методику економічної оцінки інвестиційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основними економічними результатами в роботі підприємств транспорту та зв'язку за 2005 рік є зростання порівняно з 2004 роком обсягів пасажирських перевезень на 3,3%, послуг зв'язку - на 30,7%, платежів до державного бюджету - в 2,1 рази більше. Державними підприємствами галузі за 2005 рік збільшено, в порівнянні з минулорічними показниками, доходи на 2,7 млрд. грн. або на 9,7%, чистий прибуток на 1,7 млрд. грн. або в 3,8 рази [1]. За оперативними даними, підприємствами транспорту та зв'язку всіх форм власності за січень-липень 2006р. перераховано до Державного бюджету 3,9 млрд. грн., у тому числі 56% або 2,2 млрд. грн. - державними підприємствами Мінтрансзв'язку [2]. Це в 1,5 рази більше ніж за 7 місяців 2005 року. Обсяг надходжень до державного бюджету по державних підприємствах транспорту становить 2,1 млрд. грн., зв'язку - 102,1 млн. грн., що перевищує показник аналогічного періоду минулого року у 1,5 та 1,2 рази відповідно [2]. Підвищення технічного рівня галузі, підтримка основних виробничих фондів на такому рівні, який би дав можливість гарантувати безпеку й безперебійність перевезень, а також постійно удосконалювати технології та обладнання, потребує значних капіталовкладень.[3]. Проте часи, коли головним реалізатором інвестиційних процесів була держава, безповоротно минули. З розвитком в Україні приватизаційних процесів і переходом підприємств виробничої сфери до недержавних форм власності, кожна виробнича фірма змушена сама шукати інвесторів.

В умовах ринкової економіки із ключових елементів організації бізнесу є система управління фінансовими ресурсами підприємства. Дослідження цього напрямку було започатковано зарубіжними вченими. Велику популярність дістала розроблена Дж.Уільямсом та Г.Марковица модель оцінювання вартості фінансового активу й обґрунтування методології прийняття рішень щодо інвестування фінансових активів [10]. У.Шарп запропонував простіший та більш практичний варіант математичного апарату, який дістав назву однофакторної моделі [8]. Методика і організація економічного та фінансового аналізу є об'єктом дослідження вітчизняних учених-економістів В.В. Вітлінського, В.П. Савчука та інших[4,11].

Однак, запропоновані вченими методики не завжди враховують вимоги вітчизняних державних інститутів щодо обсягу аналітичної інформації.

Висновок. Аналіз системи наведених показників порівняльної ефективності інвестицій свідчить про те, що роль критерію в цій системі належить показнику чистого приведенного доходу, у той час як інші показники, які використовуються для більш повної характеристики порівнюваних об'єктів інвестування, доцільно застосовувати в комплексі з основним критеріальним показником. Такий підхід може бути розповсюджений на аналіз як реальних, так і фінансових інвестицій, оскільки в основі оцінки їхньої порівняльної ефективності лежить визначення розміру ефекту інвестицій.

При розрахунках порівняльної ефективності інвестицій усіх видів, потрібно дотримуватись деяких основних принципів:

- правильний вибір бази порівняння;
- комплексна оцінка варіантів за економічними, соціальними і екологічними наслідками;
- попереднє приведення варіантів до порівняльного вигляду за обсягом продукції, її якістю, цінами, соціальним, екологічним результатами, фактором часу;
- визначення впливу інвестицій на кінцеві, а не на проміжні результати виробництва;
- врахування фактора невизначеності (ризик);
- розгляд максимально можливої кількості альтернативних варіантів.

Для порівняння різних інвестиційних проектів (чи варіантів проекту) і вибору найкращого з них, пропонується використовувати наступні показники: чистий дисконтований дохід, індекс дохідності чи індекс прибутковості, внутрішню норму прибутку чи повернення інвестицій, період окупності і деякі інші показники, які відображають специфіку проекту й інтересів його учасників. Для об'єктивної оцінки порівняльної ефективності інвестицій необхідно виходити з визначеної ієрархії показників і тієї ролі, яку кожен з них відіграє в системі оцінок.

У сучасній українській практиці при оцінці порівняльної ефективності інвестицій за базу порівняння варто використовувати не теперішню норму прибутку за безризиковими інвестиціями, а середню вартість передбачуваних джерел інвестицій. Необхідність такого підходу визначається не тільки складністю виявлення безризикових інвестицій в сучасних умовах, але і тим, що показник середньої ціни інвестиційних ресурсів найбільш повно відображає можливості конкретного суб'єкта в галузі ресурсного забезпечення інвестиційної діяльності.

Література:

1. Обсяг робіт, виконаних підприємствами транспортно-дорожнього комплексу та зв'язку у січні-липні 2006 року (6.09.2006) // прес-служба МТЗУ.
2. Підсумки та тенденції розвитку міжнародних автомобільних перевезень (30.12.2005) // прес-служба МТЗУ.
3. *Ткаченко С.С.* Інвестування підприємств залізничного транспорту на основі лізингу // *Фінанси України.* - 2002. - №3. - С.108.
4. *В.П. Савчук.* Оценка эффективности инвестиционных проектов // <http://enbv.narod.ru/text/Econom/investments/savchuk/index.html>
5. *А.А.Пересада.* Основы инвестиционной деятельности // К., 1996, с.189
6. *В.Беренс., П.Хавранек.* Руководство по оценке эффективности инвестиций. Пер.с англ. измен. И дополн. – М.:АТОТ «Инфра – М», 1995. – С.397.
7. *Л.А.Лахтіонова.* Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. Монографія. – К.: КНЕУ, 2001. – С.396.
8. *Шарп У., Александер Г., Бейтли Дж.* Инвестиции. – М., ИНФРА-М, 1999. — 1027 с.
9. *Я.О.Лудченко* Оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів: Навч.пос. -К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004.-208с.
10. *Бригхем Ю., Гапенски Л.* Финансовый менеджмент: Полный курс: В 2 т.: Пер. с англ./ Под ред. В.В.Ковалева.-СПб.: Экон. Шк., 1997.-Т.1.-497 с.; Т.1.-668 с
11. *Вітлінський В.В.* Аналіз, оцінка і моделювання економічного ризику. – К.: ДЕМІУРГ. – 1996.